

Резюме на проект по Фонд „Наука“ № 22018 – Конкурсна сесия 2022:

**„Интегрирани стратегии и специфични модели за превенция
професионалното прегаряне и справяне със стреса при здравни
специалисти“**

Ръководител: Доц. маг. фарм. Анна Христова Тодорова, дм

Целите на проекта са да се проучат факторите, които оказват влияние върху нивото на професионалния стрес и бърнаут при здравни специалисти, работещи на първа линия и на тази база да се разработят стратегия и специфични модели за превенция на професионалното прегаряне.

Изследователските задачи са:

1. Да се анализира международния опит и утвърдени практики за снижаване нивата на бърнаут при здравни специалисти;
2. Да се изследва нивото на професионален стрес и бърнаут при здравни специалисти на първа линия, влизащи в непосредствена комуникация и интерперсонални контакти: ОПЛ, лекарите в спешната помощ, фармацевти, инспектори по общественото здраве;
3. Да се изследват факторите на работната среда, повлияващи бърнаут;
4. Да се оцени качеството на живот и степента на тревожност и депресия на изследваните здравни специалисти и връзката с бърнаут;
5. Да се предложат стратегия и специфични модели за превенция на професионалното прегаряне.

Материали и методи: Проучването ще обхване Североизточния регион. Ще бъдат използвани анонимни анкети, включващи валидирани инструменти: MBI за бърнаут, HADS за депресия и тревожност, EQ-5Q-5D за оценка на качество на живот и Скала за възприет стрес и индивидуализиран въпросник според профилите на специалистите за оценка на риска от професионалните фактори.

Очаквани резултати:

1. Утвърдените практики за понижаване на професионалния стрес могат да бъдат адаптирани за България.
2. Професионалният стрес на здравните специалисти е висок и е предпоставка за бърнаут.
3. Бърнаут повлиява психичното здраве и качеството на живот на здравните специалисти.
4. Разработването на стратегия и специфични модели на базата на идентифицираните фактори ще допринесе за подобряване работоспособността на професионалистите.

В резултат от дейността по проекта е проведено комплексно изследване на факторите, влияещи върху синдрома на професионалното прегаряне сред здравни специалисти, с основен акцент върху магистър-фармацевти, помощник-фармацевти и инспектори по общественото здраве. Получените резултати потвърждават високата честота на емоционално изтощение и деперсонализация сред изследваните групи и подчертават неблагоприятното влияние на професионалното прегаряне върху качеството на предоставяните здравни услуги.

Анализът идентифицира ключови организационни и психосоциални рискови фактори, включително административното натоварване, липсата на организационна подкрепа, неблагоприятната психосоциална работна среда, недостига на време и недостатъчното признание за професионалния принос. Проведен е и сравнителен анализ на нормативната уредба във фармацевтичния сектор в България и Република Северна Македония, който идентифицира влиянието на законодателните и организационните особености върху професионалното натоварване и психичното здраве на фармацевтите.

На базата на получените резултати е разработен иновативен авторски модел за оценка и управление на риска от професионално прегаряне, включващ алгоритъм за индивидуална оценка на риска и алгоритъм за организационна оценка на работната среда. Формулирани са практически препоръки за оптимизиране на работните процеси, ограничаване на административната тежест, подобряване на организационната подкрепа, развитие на лидерски компетентности и внедряване на програми за обучение и психологичен скрининг. Моделът е приложен в обучителни инициативи сред магистър-фармацевти и създава основа за устойчиво внедряване на мерки за превенция на професионалното прегаряне в здравната система.

Резултатите от проекта са популяризирани чрез девет научни публикации в реферирани международни списания, участия в научни форуми, изготвена е монография и е разработена авторска програма за превенция на професионалното прегаряне, което гарантира тяхната висока научна и практическа стойност.